

چه کسانی از ایران یار و همراه امام نهم(ع) بودند؟/ دلایل امام برای انجام مناظره های علمی با دانشمندان

پیشوای نهم (که درود خدا بر او باد)، با روش مناظره های علمی و پرسش و پاسخ ها در سن اندک الگوی مناسبی برای دانشمندان جوان است.

پیشوای نهم (که درود خدا بر او باد)، با روش مناظره های علمی و پرسش و پاسخ ها در سن اندک الگوی مناسبی برای دانشمندان جوان است.

به گزارش خبرآنلاین، بیست و نهم ذی القعدة برابر با سالروز به شهادت رسیدن امام محمد تقی(که درود خدا بر او باد) است. یکی از ابعاد مهم زندگی این امام بعد فرهنگی آن است. این پیشوای بزرگ در مکتب خویش شاگردانی تربیت کرده و علوم و دانش خود را توسط آنان در جامعه منتشر می کرد.

امامی که الگوی دانشمندان جوان است/ ارزش علم در کلام امام عالم

امام نهم در مقام رهبری امت اسلام، به عنوان الگوی دانشمندان جوان، چنان در عرصه علم و دانش درخشید که دوست و دشمن را به تعجب و شگفتی واداشت. گفت وگوها، مناظرات، پاسخ به شبهات عصر، گفتارهای حکیمانه و خطابه های ایشان، گواه روشنی بر این ادعاست.

امام در سنین نوجوانی از عالم ترین و آگاه ترین دانشمند عصر خود بود و مردم از دور و نزدیک به حضورش شتافته و پاسخ مشکلات علمی خود را از ایشان دریافت می کردند. ابن حجر هیثمی در کتاب «الصوائق المحرقة» می گوید: مأمون او را به دامادی انتخاب کرد، زیرا با وجود کمی سن، از نظر علم و آگاهی و حلم بر همه دانشمندان برتری داشت.

از نگاه امام نهم، یک جوان مسلمان باید به علم و دانش روی آورد و آن را به عنوان مونس و یار مناسب برای خود برگزیند؛ دوستان خود را بر اساس بینش و دانش انتخاب کند و شخصیت اجتماعی خود را به وسیله دانش و علم مشخص سازد؛ برای مجالس و دیدار دیگران علم هدیه برد و در تنهایی و غربت و سفر، علم و دانش را بهترین همسفر و مونس خود بداند؛ چرا که علم و دانش، سرچشمه تمام کمالات و ریشه همه پیشرفتهاست.

امام محمد تقی علم و دانش را یکی از مهم ترین عوامل پیروزی و رسیدن به کمالات معرفی می کرد و به انسان های کمال خواه و حقیقت طلب توصیه می نمود که در راه رسیدن به آرزوهای مشروع و موقعیت های عالی دنیوی و اخروی از این نیروی کارآمد بهره لازم را بگیرند.

ایشان همچنین فرموده است: «هر کس به گفتار گوینده ای گوش فرا دهد، او را پرستش کرده است، اگر گوینده از خدا می گوید، شنونده خدا را عبادت کرده و اگر از شیطان بگوید، شنونده نیز به پرستش شیطان پرداخته است.»

سه روش تبلیغاتی امام در دوران خفقان: مناظره، تقویت حوزه علمیه و اعزام نماینده

گوهر وجودی امام جواد(که درود خدا بر او باد) در بین مردم کمتر شناخته شده و علت مطرح نبودن ایشان، وجود شرایط سخت اجتماعی و خفقان موجود در آن عصر بود. در این شرایط روش تبلیغی امام نیز متفاوت بوده و بارزترین نوع تبلیغ ایشان مناظره است. مناظره های آن حضرت که از نخستین روزهای امامتش آغاز شد، ایشان را در تثبیت جایگاه ولایت و امامت، هدایت حق جویان و آشکار ساختن سستی گفتار ستمگران یاری کرد.

آن حضرت به دو جهت در عرصه مناظره های علمی گام نهاد. * نخست، نیاز شیعیان که با توجه به سن اندک آن حضرت در پی کشف جایگاه معنوی اش بودند و * دوم، خواست مأمون و معتصم که اندیشه خوار ساختن امام و اثبات الهی نبودن آگاهی های ایشان را در سر می پیروانند. خلفا می کوشیدند با بر پا ساختن مجالس مناظره، امامان شیعه را رو در روی برخی از دانشمندان به نام زمان قرار دهند تا شاید از پاسخ پرسشی باز مانند و جایگاه معنویشان مورد تردید واقع شود.

امام در مناظره های خود چندین هدف را دنبال می کردند:

1- اثبات امامت خود

امام جواد در این مناظره ها پیش از هر چیز در پی اثبات حقانیت خود بود. بر اساس گفته مورخان، امام - با آن که هفت سال بیش نداشت - در یکی از محافل به سی پرسش پاسخ داد.

2- رسوا ساختن دروغ پردازان

امام جواد در مناظره چنان رفتار می کرد که نادرستی فضائل ساختگی خلفا آشکار شود.

3- پدید آوردن حوزه علمی

پدید آوردن حوزه علمی از دیگر شیوه های تبلیغی امام بود.

پرورش دانش پژوهان روشن بین نیز در شمار روش های تبلیغی امام نهم قرار دارد. آن حضرت ضمن پاس داری از حوزه ای که امام صادق بنیان نهاده بود، دویست و هفتاد شاگرد تربیت کرد که گروهی از آنان نیز از شاگردان امام هشتم شمرده می شدند. همچنین امام نهم برای خنثی ساختن تبلیغات شوم بنی عباس و ارائی اسلام راستین به مردم، نمایندگانی به مناطق مختلف می فرستاد. این نمایندگان، کارگزاران امام جواد(ع) شمرده می شدند و در مراکزی چون اهواز، همدان، سیستان، بست، ری،

بصره، واسط، بغداد، کوفه و قم زمینه اتحاد شیعیان و پیوند آن‌ها با معصوم را فراهم می‌آوردند. امام جواد(ع) همچنین به پیروانش اجازه می‌داد درون دستگاه حکومت نفوذ کنند و پست‌های حساس را در دست گیرند. «محمد بن اسماعیل بن بزيع» و «احمد بن حمزه قمی» از این فرصت بهره بردند و با رسیدن به موقعیت‌های ممتاز حکومتی در مسیر خدمت به دین و دین‌داران گام برداشتند. در جدول زیر به نام و زندگی تعدادی از شاگردان و اصحاب ایرانی امام نهم شیعیان و برخی از اصحاب عراقی به طور مختصر پرداخته شده است.

نام شاگردان

ابن سکیت یعقوب بن اسحاق اهوازی

تولد و مرگ

زندگی و خدمات

محل ولادت وی سال 186 ابن سکیت هجری در «دورق اهواز» بود جواد و امام ها که یکی از مراکز علمی و احترام زیادی فرهنگی کهن ایران اسلامی بود. او از امام است. وی در سال 246 روایات و مس هجری به دست متوکل به کرده است. وی شهادت رسید. برجسته ادب بوده، که در علم و بلاغت و اذ ید طولائی داشت و کتاب مشهور الالفاظ اصلاح در ادبیات، اذ

علی بن مهزیار اهوازی

در سده سوم هجری می‌زیسته و سال رحلت او اصحاب امام ج مشخص نیست. وی در اصل شخصیتی است از هندیجان بود و پس از آن شناخته شده که به اهواز آمد، به اهوازی شیعیان؛ شهرت یافت. مزار وی در شهر نجاشی او از اه اهواز واقع شده و مورد توجه امام جواد(ع) مخصوص شیعیان است. روایت نقل نزدیکان امام بوده و آن بزرگداشت و ویژه‌ای روایات جواد(ع) است و آن بزرگ را به عن خویش منص بودند. وی از قرن سوم هجری بیش از 0 رساله در ز مختلف معارف دارد. او تفسیر نیز کتابی به ناه القرآن» در ز دارد. او زندگی‌نامه پیام و مقالاتی بازرگانی و پ نگاه

دوران زندگی او را می‌توان
بین سال‌های ۱۹۵ هـ
دانش. تبارش در «دورق»
خوزستان می‌زیستند و
پدرش در آغاز مسیحی بود و
سپس به اسلام گروید. وی
برادر علی بن مهزیار بوده و
در اهواز زندگی می‌کرد.
بوده است و طبع
کسی را وکیل
دهد که امیر

تاریخ دقیق تولد و وفات وی
معلوم نیست.
از شیعیان
مؤمنان به ولایت
بیت(ع) بوده و
رجال، او را جزء
مخصوص و ص
سه امام بزرگوار
رضا، امام جواد
هادی علیه
برشمرده اند.
روایات برمی
وکیل حضرت
نیز بوده است.
روایات و مسائل
در موضوعات
برجای مانده،
از حضرت
هادی(ع) روایات

بنابرشواهد گوناگون به نظر
می‌رسد ولادتش در اواخر
قرن دوم یا اوائل قرن سوم
هجری باشد. احمد بن
اسحاق هنگام بازگشت از
سفر حج در سال 250 هجری
وفات یافت و مدفن وی در
شهر سرپل ذهاب قرار دارد.
شناخته است.
اسحاق توانست
امام جواد و
باشد و جزء
مخصوص امام
(ع) قرار گیرد
آن به شهر
حضرت
الزمان(عج) ن
یکی دیگر از افتخار
این است که

جزء سفرای
شد
حجت(عج)
حضرت مهدی
توقیع شریع
مورد تایید و ع
داده اند. به هم
در کت
الشیعه»
اسحاق از وکلاء
و ابواب معروف
حجت (عج)
ش

حضرت ع
حسنى م
«سیدالکریم
واسطه به ام
مجتبی (ع)
واسطه به حف
(ع) می رسد.
عمر با برکت او
امامت
معصوم، ب
موسی کاظم
رضا (ع)، ام
تقی (ع) و
النقی (ع) مقار
احادیث فراوان
روایت کرده اس
های مهاجرن
عبدالعظیم(ع)
به ری و س
غربت را باید
سیاسی و اجن
عصر جستج
تألیفات
عبدالعظیم ح
کتاب های
امیرالمؤمنین»
شب» را می
برد. آن حضر
آشنا به معار
احکام قرآن و اد
در اثر فعالیت
بود که شیعیان
افزایش گ
تشیع در این
گسترش نهاد
روایی روایات
برای زیارت

حضرت عبدالعظیم حسنی(ع)

وی در سال 173 هجری
قمری در شهر مدینه متولد
شد و پس از 79 سال در شهر
ری از دنیا رفت و مزار وی در
ری زیارتگاه محبین اهل بیت
است.

عبدالعظیم (ع)
ری، ثوابی همچ
زیارن
سیدالشهدا، اما
(ع) بیان ش

وی در بغداد می زیست و وی از اصحاب ا
تاریخ وقیق ولادت و وفات و امام هادی(ع)
وی معلوم نیست. شده و نزد آن د
از منزلت و مق
برخوردار بو
شیخ مفید او
فقیهان ب
شخصیت های
دانسته که عالم
و حرام الهی
راهی برای
طعن بر آ
نداشت. شی
نیز به هنگا
سفر و وکلای
امامان (ع) از
راشد، به عن
امام هادی(ع)
و نامه های آ
را به او یاد
است. محمد
می گوید: «د
به امام ها
ابوعلی پرسید
(ع) در پاسخ م
ابن راشد که رح
بر او یاد
سعادت‌مندان
و شهید از دنیا

وی در قرن سوم هجری می
زیست و در کوفه به دنیا آمد.
بیت (ع) و از را
و مورد اطم
محدثین و عا
اصالت او بد
می گردد، و
برادرش حسن
نقل مکان نمود
مدتی از آ
هجرت
خدمت حسن
رسید و در همان
این که بدر
گفت. این شیعه
در طول عمر

ابوعلی حسن بن راشد

حسین بن سعید بن حمّاد اهوازی

پیوسته
خدمتگذار آستان
و امامت بود و
نزد سه امام
رسیده و به کس
بپردازد. اما
حضرت جواد
هادی(ع) امام
که حسین
آنان را درک
روایت حدیث
پرداخت. در زم
نیز حسین بن
باید از چهره ه
و شاخص ب
آورد؛ زیرا او تو
ابواب مختلف
جلد کتاب
تألیف

اسحاق بن
نیشابوری، ا
امام جواد و ا
و امام حسن
(ع) و از ثقه
شیعه

حسین بن
درستی روشن نیست. نیشابوری، حاکم
سیستان و از
ارادتمندان ا
(ع) بود. او
امام خمس مر
شیعیان
حمایت می
امور مالی و
آنها رسیدگی
عملکرد او
سیاسی، شبیه ب
علی بن یقطین
امام موسی
(ع) است. ا
(ع) به او اجازه
که بر منصب
باقی بماند
شیعیان ر
مشکلات مس
>

وی در بغداد متولد شد و در داود بن قاسم
سال 261 هجری وفات یافت ابوهاشم جعفر
و در همین شهر به خاک
سپرده شد. حواد (ع)

اسحاق بن اسماعیل نیشابوری

حسین بن عبدالله نیشابوری

داود بن قاسم ابوهاشم جعفری

احادیث زیاد جواد (ع) ثقة یکی از برج یاران آر می باشد. اب خاندان جع طالب بود رجال از وی به ش		احمد بن محمد بن ابی نصر بُزْطی
وی از عالمان امامیه در کوفه وی که از اصحاب بود که در سال 221 بدرود به شمار می‌رو حیات گفت. یاران امام است. وی شیعیان امام رب جواد(ع) بود علمای ر ستایش کرد ندیم از وی و ک مشمول بر روا امام رضا(ع) یاد کرده و «الجامع» و « را از آثار وی		
از چه برجس اصحاب جلی مورد اعتماد امام جواد و اه علیهم السلام بو عبادت بسیار کو چهل بار حج به ابراهیم ا امام جواد(ع) داشت و برای او خاصی قای از دیگ دوستان خ منطقه خوا او مخالفت باشند و از ا	تاریخ ولادت و وفات او به درستی روشن نیست.	ابراهیم بن محمد همدانی
زکریا بن آدم در شهر قم می زیست و در همان جا وفات یافت و در نزدیکی حرم قمی، از اصحاب مطهر دفن شد و مزارش والا مقام امام رب زیارتگاه خاص و عام است. امام جواد(ع) فردی ثقة و وج آن دو امام هم		زکریا بن آدم

به او عنایه
داشتند. عب
صلت قمی
در اواخر
جواد(ع) خدم
رسیدم آر
فرمود: "خداوند
بن یحیی،
سنان، زکریا
سعد بن
جانب من
دهد چه این
به من وفادار

مح
سال و محل تولد او به
درستی روشن نیست. اسماعیل مرت
و نیکوکار و درس
و مورد اعتماد
بود که تو
محضر سه نفر
امام کاظم، اه
امام جواد علیه
را پیدا کرد. وی
از وزرای دربار
بود، ولی هم
بن یقطین، س
و پناهگاه
برای
ستمیدگان به
آمد و در د
ستم از آنان مر

محمد بن اسماعیل بن بزيع